

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství

COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD)

(2012/C 191/19)

Hlavní zpravodaj: **pan BOLAND**

Dne 9. února 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství

COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

Předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo dne 29. února 2012 přípravou podkladů na toto téma specializovanou sekci Zaměstnanost, sociální věci, občanství.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), pana BOLANDA hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 127 hlasy pro a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá návrh pokračovat v programu Práva a občanství a doporučuje, aby jej všechny zúčastněné strany zapojené do jeho provádění plně podpořily.

1.2 Doporučuje, aby název programu obsahoval slovo „rovnost“. To zaručí, že program ochrání práva osob zasažených diskriminací kvůli nerovnosti. Doporučuje také, aby cíle programu zahrnovaly boj proti násilí, především domácímu násilí.

1.3 Výbor doporučuje, aby program ve svých cílech důrazněji a konkrétněji prosazoval otázky rovnosti, genderové rovnosti, boje proti násilí a provádění Úmluvy OSN o právech zdravotně postižených osob.

1.4 EHSV vítá skutečnost, že byl pro tento program navržen rozpočet. Důrazně však doporučuje realistický nárůst tohoto rozpočtu na úroveň, která bude odrážet dodatečné aspekty programu.

1.5 Výbor doporučuje, aby GŘ pro spravedlnost zajistilo, že bude mít k dispozici informace potřebné k přesnému zhodnocení dopadu, a aby vytvořilo uspokojivý a objektivní soubor ukazatelů, který umožní řádnou analýzu programu.

1.6 Výbor si povšimnul převedení správy programu z GŘ pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování na GŘ pro spravedlnost. I když to bylo učiněno z dobrého důvodu, bylo by dobré si uvědomit, že by mohlo existovat riziko, pokud jde o celkovou organizaci spojenou s touto změnou. Výbor

doporučuje, aby byla provedena důkladná analýza rizika tak, aby byly minimalizovány potíže související s přechodem z GŘ pro zaměstnanost na GŘ pro spravedlnost.

1.7 Výbor doporučuje, aby byl program prováděn v celé Evropské unii způsobem, který je v souladu s Chartou základních práv.

1.8 Podle Výboru by měl být každý z prováděných programů patřičně podporován v každém z ročních plánů. V tomto smyslu Výbor doporučuje, aby byly vyčleněny finanční prostředky tak, aby nebyl žádný z programů znevýhodněn. Výbor doporučuje, aby bylo k návrhu Komise přidáno tvrzení, které zajistí, že každý roční pracovní program vhodně a spravedlivě rozdělí prostředky mezi oblasti a že bude ve všech oblastech zajištěna dostatečná úroveň financování.

1.9 Zúčastněné strany jsou navíc velmi znepokojeny tím, že byla do programu vložena oblast spotřebitelů. Obavy vyplývají převážně z toho, že by mohla nahradit stávající programy a/nebo oslabit jejich finanční podporu. I když Výbor rozumí nutnosti začlenit oblast spotřebitelů na základě skutečnosti, že spadá do odpovědnosti GŘ pro spravedlnost, důrazně doporučujeme, aby rozpočet přidělený tomuto programu nebyl jako důsledek začlenění této dodatečné oblasti omezen.

1.10 V tomto smyslu je důležité poznamenat, že programy, které mají za cíl zlepšit situaci osob postižených diskriminací, pokud jde o rovnost a lidská práva, se mnohdy zabývají případy chudoby. Výbor uznává, že existují i jiné programy, které mají za cíl bojovat s chudobou a vyloučením, ale pevně věří, že by měl tento program plně zohlednit úlohu, kterou hraje chudoba jakožto příčina diskriminace.

1.11 Existuje obava, že přísné dodržování definice občanství by mohlo vyloučit některé „osoby“, na které se odkazují cíle programu. EHSV věří, že by byla tato obava zmírněna, pokud by prováděcí programy byly zacíleny k podpoře zásad začleňování ve svých plánech. Doporučujeme, aby bylo žadatelům objasněno, že používání termínu „osoby“ v obecných cílech má za účel zajistit plné začlenění.

1.12 EHSV plně podporuje práci, kterou vykonávají stávající síť, jež podporují a řídí informační programy, které napomáhají příjemcům grantů a tvůrcům politik na vnitrostátní a unijní úrovni. Je zásadně důležité, aby síť, které žádají o finanční podporu v rámci nového programu, nebyly znevýhodňovány tím, že budou opomíjeny jejich zkušenosti v oblasti lidských práv a rovnosti. Výbor také doufá, že bude provedeno náležité zhodnocení této činnosti tak, aby bylo pro budoucí aktivity v oblasti rovnosti a lidských práv možné se z tohoto programu poučit.

1.13 Existují všeobecné obavy z toho, že mezera mezi koncem stávajícího programu na období 2007–2013 a novým programem na období 2014–2020 poškodí celý program obecně a že se přijde o důležité poznatky. Výbor má jasno v tom, že se takové mezeře musíme vyhnout.

2. Souvislosti

2.1 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství⁽¹⁾, předkládaný Evropskou komisí, byl přijat dne 15. listopadu 2011. Návrh popisuje změny navržené pro nový program na základě poznatků získaných prostřednictvím stávajícího programu na období 2007–2013.

2.2 Po přijetí návrhu byl Evropský hospodářský a sociální výbor požádán, aby připravil stanovisko, které bude přijato na jeho 480. plenárním zasedání ve dnech 25. a 26. dubna 2012.

2.3 Návrh vychází z ustanovení čl. 19 odst. 2, čl. 21 odst. 2, článků 114, 168, 169 a 197 Smlouvy o fungování Evropské unie.

2.4 Finanční krytí pro provádění programu Práva a občanství na období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2020 představuje 439 milionů eur (v běžných cenách).

2.5 Zapojit se mohou všechny země EU.

2.6 Účast třetích zemí je omezena na EHP, přístupující a kandidátské země a potenciální kandidáty. Další třetí země, především země, kterých se týká evropská politika sousedství, jej mohou také využít.

2.7 Všechny zúčastněné strany jsou toho názoru, že by nový program neměl být odkládán a že by měl být plně zprovozněn na začátku roku 2014.

3. Návrh Komise

3.1 Návrh Komise detailně popisuje rysy navrhovaného programu pro období 2014–2020.

3.2 Stanoví rámec, jehož cílem je dosáhnout zjednodušení a racionalizace programu Práva a občanství, který má být nástupcem tří stávajících programů.

3.3 Tyto tři programy jsou: a) Základní práva a občanství, b) Daphne III, c) oddíl „Boj proti diskriminaci a rozmanitost“ a „Rovnost žen a mužů“ Programu pro zaměstnanost a sociální solidaritu (PROGRESS).

3.4 Po posouzení dopadu stávajícího programu na období 2007–2013 se Komise rozhodla spojit současných šest programů do dvou. To umožní komplexní přístup k financování a účinnějšímu řízení programu.

3.4.1 Cílem tohoto programu je přispět k vytvoření prostoru, kde jsou prosazována a chráněna práva osob zakotvená ve Smlouvě o fungování Evropské unie a v Listině základních práv Evropské unie.

3.4.2 Má pět konkrétních cílů:

— zlepšit práva vyplývající z občanství Evropské unie;

— prosazovat účinné provádění zásady zákazu diskriminace na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace, včetně rovnosti mezi ženami a muži a práv osob se zdravotním postižením a starších osob;

— zajistit vysoký stupeň ochrany osobních údajů;

— posílit dodržování práv dítěte;

— podpořit spotřebitele a podniky, aby v rámci vnitřního trhu s důvěrou obchodovali a nakupovali.

⁽¹⁾ COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

3.5 Návrh provádí podrobné hodnocení v polovině období a doporučuje vylepšení.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV sdílí názor Komise, že budování prostoru svobody, bezpečnosti a práva je i nadále prioritou Evropské unie. Je však také znepokojen tím, že Listina základních práv není v Evropské unii prováděna stejným způsobem.

4.2 Nový program je v zásadě zaměřen na poskytnutí finančních prostředků ve výši 439 mil. eur na období 2014–2020. Jde o mírné snížení oproti předchozímu rozpočtu a EHSV má za to, že jde o oslabení závazku Evropské unie zlepšit situaci osob, které jsou postiženy diskriminací.

4.3 Výbor je znepokojen nárůstem „extremistických tendencí“, které by mohly poškodit výkon základních lidských práv⁽²⁾; je proto důležité, aby byly k dispozici prostředky pro skupiny, které se věnují zlepšování této situace. Přestože je k dispozici rozpočet pro pokračování v této práci, Výbor má jasno v tom, že navrhovaný rozpočet představuje podporu, která je pod úrovní nutnou pro zachování kontinuity činnosti započaté v rámci předchozího programu.

4.4 Výbor je znepokojen tím, že uspořádání priorit ročních programů přijatých Komisí v souladu s článkem 8 návrhu Komise by mohlo znevýhodnit určité prvky nebo oblasti tohoto projektu. Mohlo by to být napraveno zajištěním toho, že budou všechny pracovní programy financovány na úrovni nutné pro pokračování v činnosti.

4.5 Je nutné zachovat velkou viditelnost programů tak, aby byly považovány za účinné nástroje v podpoře zákazu diskriminace ve všech příslušných oblastech.

4.6 Výbor má obavy, že schopnost GR pro spravedlnost zhodnotit dopad je oslabena jeho prohlášením, že nemá dostatek informací.

4.7 Výbor se obává, že by dodatečná oblast týkající se práv spotřebitelů mohla na tento program vyvíjet další nepotřebný tlak. To zahrnuje upozadění programů, které se přímo věnují základním lidským právům, a nebezpečí, že bude od oblasti lidských práv a programů v oblasti spravedlnosti odkloněno cenné financování.

4.8 Výbor je znepokojen skutečností, že název programu plně neodráží obsah programu. Má především za to, že když v názvu schází slovo „rovnost“, oslabuje to programy týkající se rovných práv.

4.9 EHSV také doporučuje, aby cíle programu zahrnovaly boj proti násilí, především domácímu násilí.

4.10 Výbor se obává, že definice občanství, tak jak je popsána v jednom z pěti konkrétních cílů programu, vyloučí osoby žijící v EU, které případně postrádají občanství. Výbor vítá skutečnost, že obecné cíle programu odkazují na „osoby“. Požaduje však, aby byly cíle posíleny tak, aby program plně podporoval začlenění.

4.11 Existuje všeobecně rozšířená obava, že stávající síť zapojené do podpory a poskytování informací týkajících se programu by neměly být znevýhodněny v rámci žádostí o zapojení do programu. Výbor uznává, že mají vysokou úroveň zkušeností s problematikou lidských práv a rovnosti. Uznává rovněž, že by úloha sítí měla být náležitě zhodnocena, tak jako všechny ostatní části programu.

4.12 V rozvoji programu by měla hrát zásadní roli také nutnost přizpůsobit programy na základě poznatků získaných v souvislosti s jinými zkušenostmi, např. v rámci Velkopáteční dohody, pokud jde o přehodnocení práv s cílem jejich vylepšení ve vztahu k měnícím se okolnostem.

4.13 EHSV poznamenává, že je vždy třeba dosáhnout rovnováhy mezi právy a rovností tak, aby byla dodržována práva celé společnosti. Je stejně tak jasné, že by měl mít každý přístup k postupům, které zajistí, aby nikdy nedocházelo k diskriminaci.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁾ Staffan Nilsson, Europe's snail syndrome, 10. května 2011, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.news.18276>.